

FUET I MATE

TURISME NO GUIRI

Descobreix L'URGELL

SECRETS

Racons únics

PATRIMONI

Cultura i tradició

RUTES

TEMÀTIQUES

Descobreix l'Urgell

Guia de
FUET I MATE

DESCOBREIX L'URGELL

URGELL

3

Terra històrica

ELS IMPRESCINDIBLES

5

No marxis sense visistar-los

RUTA DELS IBERS

10

Per l'Urgell

L'URGELL AMAGAT

14

Un dia diferent

ENTRE NATURA I CULTURA

18

De Bellpuig a Maldà

LA MEVA RUTA PER L'URGELL

23

Al teu ritme

AQUESTA RESVISTA ÉS UNA IDEA D'ARES PAGÈS.

Aquesta guia és l'adaptació per a Turisme Urgell de la Guia de Ponent V01 del blog de Fuet i Mate.

Copyright © 2021 Ares Pagès. Tots els drets reservats

L'URGELL

La ruta per la C-14 recorre els pobles més característics de l'Urgell: Guimerà, Verdú, Tàrrega i Agramunt però que més podem fer en aquesta comarca de Ponent?

En aquesta guia especial per l'Urgell et presentarem un jaciment iber d'allò més interessant, L'Espai Lluís Companys, un mausoleu i un convent i t'ensenyarem on tenir les millors vistes de la comarca.

A l'Urgell és el punt on les tropes dels comtes de Barcelona es van trobar amb les de l'Urgell. Els primers havien conquerit Tàrrega, Vilagrassa, Anglesola i Bellpuig; els segons, Riudovelles, la Figuerosa, Claravalls, Tornabous i la Ribera del Sió.

Castell de Guimerà

Anglesola

El lloc més famós de l'Urgell és el Monestir de Vallbona de les Monges, un dels monestirs més importants de Catalunya.

El segon és Agramunt, el poble del torró. De fet, el 2013 el Museu del Torró i la Xocolata d'Agramunt va ser el monument més visitat de la comarca. A Agramunt també podem visitar l'Espai Guinovart, el Refugi Antiaeri que hi ha a l'església, lo Pardal i el Pou de Gel.

El tercer lloc famós, almenys pels ponentins, és el combo Guimerà-Verdú. El primer és un dels pobles medievals més bonics de Catalunya i el segon és la capital de la ceràmica negra catalana. Aquí podràs comprar-te un morter amb els colors característics del groc i verd o un tomba truites 100% català.

Per acabar aquesta llista de llocs imprescindibles, si definim imprescindibles com famosos turísticament, hem de citar la capital de la comarca, Tàrraga. A Tàrraga hi ha de tot, zona comercial, cultura i història. El Museu J.Trepapat és un dels espais més visitats de la comarca i el Museu Comarcal de l'Urgell és un lloc ideal per entendre una mica sobre els diversos poblats ibers de la zona i sobre la història en general del territori.

A continuació trobaràs una ruta especial per visitar cada un dels cinc llocs imprescindibles de l'Urgell.

**L'Urgell et donarà
motius suficients
per gaudir de les
Terres de Ponent.**

ELS IMPRESCINDIBLES

VALLBONA DE LES MONGES

Si l'Urgell és conegut, és en part pel Reial Monestir de Vallbona de les Monges que forma part de La Ruta del Cister. Aquest és **el monestir cistercenc femení més important de Catalunya**. La seva construcció data del segle XII i segueix l'art cistercenc, és a dir, sense gaire ornamentació.

LA RUTA DELS MONESTIRS

Per l'Urgell podeu aprofitar i fer la ruta dels monestirs. De Vallbona, cap a **Ciudadilla on del Convent del Roser només en queden les ruïnes**. El convent va ser fundat per Gispert de Guimerà el qual va convertir-se en senyor de Ciudadilla el 1535. Gispert va convertir el castell de Ciudadilla en un Palau renaixentista i a poc a poc, Ciudadilla va anar aconseguint poder fins al punt que va poder fundar un convent de dominics. Gispert va morir sense veure'l acabat i no va ser fins al 1586 que s'hi van instal·lar els primers frares, amb l'obra, encara inacabada. A poc a poc, el convent es va anar quedant sense residents, ja que Ciudadilla mai va evolucionar cap a poble de gran grandària. El 1835 va ser la data de tancament de l'edifici religiós i l'ajuntament el va reconvertir en escola. Gispert de Guimerà havia demanat ser-hi sepultat i així va ser, però finalment, per tal de poder mantenir l'obra, el sepulcre es va traslladar al MNAC, a Barcelona.

Després de Ciudadilla, podem anar cap a Guimerà, per visitar dos monestirs. El primer ens el trobarem a peu de carretera, també en estat ruïnós. Aquest **monestir és el de Santa Maria de Vallsanta** i era de monges cistercenques. La seva esplendor va ser durant el segle XIII, però el 1589 ja només hi vivien tres monges que van ser traslladades al monestir de Pedregal per ordre de l'abat de Poblet.

A prop d'aquest, ens trobarem amb el **monestir de Santa Maria de la Bovera, allí on el pastor es va trobar la imatge de la Mare de Déu**. Aquest monestir va ser fundat per Pere de Tàrrega el 1190 i tenia la protecció del monestir de Vallbona de les Monges. El 1237 la comunitat de monges va deixar aquest monestir i es va traslladar al de Vallsanta.

Ja que hem parlat del monestir del Pedregal, ara és un bon moment per anar-hi. Així que anem direcció **Tàrrega fins a trobar l'Ermita de la Mare de Déu del Pedregal**, l'únic que queda en peu d'aquest monestir cistercenc de 1176.

Al bell mig de Tàrrega, al carrer Major amb la plaça de Sant Antoni hi queda la façana del que va ser el **convent i hospital de Sant Antoni Abat**, fundat el 1315. De fet, Tàrrega era un centre de poder en aquells temps i s'hi van arribar a construir fins a 8 convents. Dels ja nomenats, també cal destacar el Convent de Sant Francesc, el de Sant Josep, el de Sant Agustí i el de Santa Clara, dels quals ja no en queda pràcticament res, tret d'algun element que decora les cases veïnes.

L'actual església de la Mercè de Tàrrega també formava part d'un convent, fundat pel rei Jaume I el 1227. En aquells temps el convent, sota l'advocació de Sant Joan quedava fora de les muralles i quan la ciutat va créixer, va ser necessari enderrocar-lo. Abans de marxar de Tàrrega, passarem l'Església del Carme, que formava part del convent de les carmelites.

Al carrer Major d'Anglesola hi ha les restes del Convent de la Trinitat.

A Agramunt, al Parc del Convent, és on hi havia el Convent de Bonaventura, fundat el 1624, però avui en dia no en queda gran cosa. El que ha tingut més sort va ser el **convent de la Mercè, que s'ha reciclat i avui acull la mostra Guinovart**.

No ens hem oblidat del convent de Sant Bartomeu de Bellpuig, és més, li dedicarem un apartat particular dins d'aquesta guia.

AGRAMUNT

La Fira més dolça de Ponent té seu a Agramunt, on el segon cap de setmana d'octubre es realitza la Fira del Torró i la Xocolata a la Pedra. Però no cal esperar a la fira per visitar Agramunt i tastar les seves delicadeses. Les diferents botigues de Torró i Xocolata ens reben amb mostres gratuïtes per poder tastar els productes i escollir el que més ens agradi. Torróns Vicens ha obert un petit museu on explica la història de l'empresa i del torró i la xocolata que es remunta al 1741.

A Agramunt ens hi podem passar tot un dia amb visites per tots els gustos. El museu del Torró obre a les 10:30h, gairebé cada dia, així que podem començar per aquí. En sortir tenim temps d'anar a la visita guiada del refugi antiaeri, que es troba sota l'església de Santa Maria. Ja que estem a la plaça de l'església, podem contemplar el temple religiós i l'edifici de l'Ajuntament, que data del segle XVIII. Al Saló de Plens de l'Ajuntament s'hi exposen **les vestimentes més antigues que s'han trobat a Catalunya**. Aquestes es van trobar durant la restauració de l'església de Santa Maria, quan es va obrir un sarcòfag i s'hi van trobar dos cossos parcialment momificats.

Podem seguir fent un passeig pel poble, passant per la Plaça Mercadal o visitant l'Espai Guinovart i/o Lo Pardal.

L'únic que queda de l'antic convent de Sant Francesc d'Agramunt és el pou de gel, que l'han habilitat per poder-lo visitar. Cap a Mafred encara queden en bon estat els antics safareigs que aprofitaven l'aigua del Canal d'Urgell.

Podem fer un bonic passeig pel parc de la Riella i si caminem direcció Tàrrega, veurem que el riu Sió, és traspasat per un pont romànic del segle XII-XIII. Crida l'atenció per la seva construcció de pedra amb dos arcs apuntats. Just allí és un bon punt per anar a la plaça del Torronaire on ens trobem el Monument al Torronaire.

Evidentment, podem acabar el dia fent una xocolatada a Xocolata Jolonch, on també podem visitar l'obrador.

GUIMERÀ I VERDÚ

Castell de Verrdú

Guimerà no necessita presentació ni ruta, senzillament aneu passejant pels seus carrers i deixeu-vos endur per la tranquil·litat d'aquest bonic poble medieval. Tranquil·litat sempre hi quan no hi aneu el **segon cap de setmana d'agost, quan se celebra el Mercat Medieval, el poble s'omple d'activitats** i tot Guimerà viatja al passat. Sense cap mena de dubte, un mercat ben ambientat.

Els carrers costeruts de Guimerà porten cap a l'Església de Santa Maria, que data dels segles XI-XII i cap a la torre que encara queda del castell del segle X. Guimerà conserva la muralla i els portals d'entrada.

Si us hi fixeu bé, al mig dels arcs dels portals hi podreu veure diferents escuts, que corresponen a les famílies que van donar els diners per construir-los. Amagada pels carrers de Guimerà hi ha la Capella de Sant Esteve i no us oblideu de descendir el carrer de la Font, tot contemplant les seves parets, us hi trobareu una sorpresa.

Els caps de setmana obren el museu de la Cort del Batlle, ubicat a la Plaça Major, on s'hi exposen objectes dels monestirs cistercencs.

Abans d'arribar a Guimerà, hi ha les ruïnes del Convent de Vallsanta, que forma part dels convents cistercencs de l'Urgell. L'altre convent cistercenc, de fet, anterior al de Vallsanta, estava situat on avui hi ha el Santuari de la Bovera.

La millor vista panoràmica de Guimerà la tindreu sobre la L-241, passat el Riu Corb, direcció Vallfogona de Riu Corb.

Si es visita Guimerà, s'ha d'anar a Verdú, el poble de la ceràmica negra. Aquí podreu comprar el típic silló negre que no pot faltar a cap casa de pagès, un tomba truites que us facilitarà molt la feina o el morter groc i verd característic del nostre país.

Tàrrega

A prop de Verdú hi ha el jaciment del poblat iber dels Estinclells, del qual en parlarem en l'apartat de la Ruta dels ibers per les Terres de Ponent.

Guimerà és considerat un dels pobles medievals més bonics de Catalunya.

TÀRREGA

La visita a Tàrrega la podem començar al **Museu Comarcal de l'Urgell**, ubicat a cal Perelló. En aquest museu podrem veure elements que s'han descobert en les excavacions dels diferents jaciments ibers i una col·lecció de mobiliari ambientada en la mateixa casa.

L'església parroquial de **Santa Maria de l'Alba** sempre ha estat ubicada al mateix indret, però ha anat canviant al llarg del temps. El passeig pot seguir pel carrer Major i perdre's pels antics carrers del call jueu, el carrer de la Font o de Sant Agustí, per exemple.

Al final d'aquest carrer ens trobarem amb les restes de les **adoberies del Molí de Codina**. Tàrrega també compta amb un **pou de gel**, molt a prop del **castell**.

Pel centre podem descobrir diverses cases modernistes, com per exemple, la Casa Càrcer, al carrer Santa Anna, 10 o la Casa Sobies que fa cantonada amb l'Av.Catalunya. En aquesta avinguda hi trobarem Cal Sàrries. També podem visitar Cal Maimó, a carrer Alfonso Martínez o la Cambra de Comerç.

Un dels llocs que més gent atreu de Tàrrega és el **Museu de la mecanització agrària Cal Trepat**, que es pot visitar els diumenges al matí.

Urgell

Cap de Setmana
a
l'Urgell

ELS IMPRESCINDIBLES

1

VALLBONA DE LES MONGES

Monestir de Santa Maria de Vallbona. El monestir femení més important de l'ordre dels Cister de Catalunya.

2

AGRAMUNT

Fira del Torró i la Xocolata a la Pedra. Segon cap de setmana d'octubre des del 1988.

3

GUIMERÀ

El poble Medieval que t'endinsa a la Vall del Corb. No et perdís el mercat Medieval més ben ambientat de Ponent, a l'agost.

4

VERDÚ

Ceràmica negra, un castell, vi i ibers. La història d'una comarca en un destí. A l'octubre: Festa de la Verema i el Vi de Verdú.

5

TÀRREGA

Plena de vida, cultura i art durant tot l'any. Especialment el segon cap de setmana de setembre amb FiraTàrrega, FiraTàrrega, fira de teatre al carrer.

+1

BELLPUIG

El Mausoleu i el convent. El nostre preferit.

LA RUTA DELS IBERS

PER L'URGELL

Si parlem d'Ibers, ens hem de remuntar als voltants del s.VI aC fins al s.II, aproximament, i hem d'imaginar-nos la franja mediterrània de la península Ibèrica, península que compartien amb altres tribus, com per exemple els celtas. I si parlem dels ibers de Lleida, els podriem anomenar **ilergetes**.

Si parlem dels ibers de Ponent, hem d'entendre la província de Lleida i podem aprendre'n una mica més si visitem algun dels tres jaciments més importants, **els Estinçlells de Verdú, la ciutat ibèrica del Molí d'Espígol de Tornabous o els Vilars d'Arbeca**.

Veure els tres jaciments és molt interessant per entendre els ilergets i les seves diferents èpoques. Mentre que als Estinçlells veiem cases de diferents mides, totes formen part de la mateixa època ibera. En canvi, els Vilars passa per Vilars 0, on han pogut excavar els fonaments d'algunes cases, Vilars 1, les cases de les quals podem veure sobreposades amb les de Vilars 0, més amples i curtes i Vilars 3. Pel que fa al Molí de l'Espígol, és on podem contemplar la magnificència dels ibers amb els palaus d'Índibil i Mandoni amb aquella escalinata tan singular.

ELS ESTINCLELLS DE VERDÚ

Aquest poblat del s.III aC, es troba dalt de tot del turó conegut com a Estinclells, des d'on es pot vigilar tota la vall, a prop de Verdú.

El poblat, envoltat per un fossar i una petita muralla en forma de caragol, vivia, pràcticament, de la ramaderia d'ovelles i cabres. Els arqueòlegs descarten la producció massiva de cereals, ja que han trobat 6 sitges, la capacitat de les quals només servia per alimentar la població.

Els arqueòlegs han pogut identificar quatre tipus d'habitatges. El primer, més pròxim a l'entrada, es creu que era el del cos de guàrdia, aquesta hipòtesi la sostenen en què ha sigut un dels dos que els romans van cremar. L'altre espai cremat va ser un taller on van trobar una premsa per fer vi i oli.

Precisament el taller reconstruït, gràcies a la feina feta per l'equip de Camp d'Experimentació de la Protohistòria, el podem observar a l'entrada del recinte on també hi ha una rèplica de la premsa, l'original de la qual està al Museu de Cal Trepat, de Tàrraga. Aquesta reconstrucció ens permet entendre millor les ruïnes del jaciment, cases amb base de pedra, parets de tàpia i sostre de bigues de fusta cobert amb palla, canyes i fang.

A les cases, s'ha trobat restes de gran valor arqueològic que avui podem contemplar al Museu Comarcal de l'Urgell, també a Tàrraga. Els altres dos habitatges són dues cases, una senyorial de dos pisos i una de familiar amb una sala comú i un magatzem. Més o menys al centre del poble hi havia la plaça amb una gran bassa que s'omplia d'aigua de pluja i de la que queia dels teulats lleugerament inclinats cap allí.

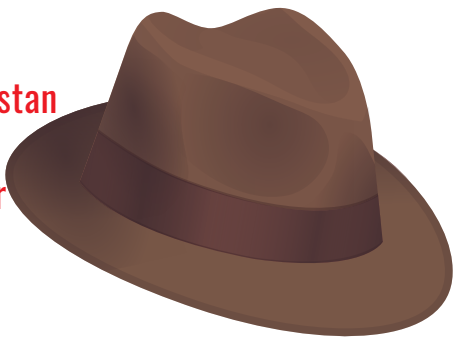
Al costat de la plaça, dins de les muralles, han descobert un seguit de petites habitacions, la funció encara està per definir, però una hipòtesi és que funcionessin com a fonda de pastors d'altres poblats.

Aquesta vila va ser abandonada al voltant de l'any 200 aC, durant la Segona Guerra Púnica, abans que arribessin els romans, tot i que va ser abandonada amb intenció de retornar-hi, tal com ho demostren les portes tapiades que es va poder trobar. Quan els romans van arribar, van cremar els dos punts més importants del poblat, la seguretat i l'economia. A més, van utilitzar pedres dels ibers per construir la vila romana, que actualment s'està excavant als peus del turó iber.

LA CIUTAT IBÈRICA DEL MOLÍ D'ESPÍGOL DE TORNABOUS

Per visitar el pròxim punt de la ruta dels Ibers de Lleida, seguint a l'Urgell, ens traslladem a Tornabous, on podrem visitar el Molí d'Espígol, el que segons alguns arqueòlegs era "Ilerda", la capital dels ibers.

Els arqueòlegs estan estudiant si Tornabous va ser Ilerda, la capital dels ilergets.

Aquesta fortalesa que va anar creixent amb el pas del temps, va acabar essent **la capital ibera Atanagrum, comandada per Indíbil i Mandoni.**

Els orígens del jaciment remunten al x.VIII aC i acaba cap al s.III, tot i que després els romans van intentar repoblar-la, sense èxit.

Molí de l'Espígol, Tornabous

La primera etapa de la població remunta a la primera edat de ferro, però ens hem de traslladar uns segles posteriors, fins al s.IV aC per parlar dels ibers. Al segle VI aC, el Molí d'Espígol creix, l'anella que fan les muralles amplia el seu diàmetre i les muralles també creixen en altura. Aquesta etapa, coneguda com a iber antic, donarà part al període ibèric ple, a finals del s.VI fins al s.III aC, quan la ciutat-fortalesa torna a créixer i aquesta vegada ho fa de forma organitzada i urbanitzada, cosa que fa pensar als arqueòlegs que, els ibers havien portat experts grecs per a la planificació del terreny.

A l'interior de la ciutat hi ha una plaça, dos o tres forns de pa, palaus, un sistema de clavegueram i cases de diferents mides. Però també s'ha de tenir en compte el poblat que creix als afores de les muralles.

L'últim dissabte de mes hi ha portes obertes al Molí de l'Espígol. El cap de setmana dels ibers es poden visitar tots els jaciments, amb entrada gratuïta.

Atanagrum només està parcialment excavada. Els arqueòlegs preveuen moltes sorpreses, el dia que els arribi finançament i fins i tot tenen la teoria, que sota d'una de les granges actuals, hi podrien trobar un autèntic tresor, una necròpolis ibera. Els objectes que s'han pogut recuperar els podem veure al Museu Comarcal de l'Urgell, a Tàrrrega. Gràcies als objectes trobats, els arqueòlegs no tenen cap dubte que Atanagrum era una ciutat important i és que han trobat objectes d'altres cultures que evidencien el comerç amb els ibers.

CANVI D'ÈPOCA

La fi de la ciutat d'Atanagrum arriba amb les Guerres Púniques. En una primera etapa, els ilergets pacten amb els cartaginesos i lluiten contra els romans, essent derrotats i presoners. Durant l'època de pacte amb els cartaginesos, fins i tot construeixen un seguit de sitges, a l'exterior de les muralles, que es creu que eren per emmagatzemar gra per a les tropes d'Anníbal quan volgués atacar l'Imperi romà. En una segona fase es fan aliats dels romans, però una mala jugada del destí, els torna a enfrontar i aquesta vegada són derrotats del tot, Indíbil mort a la batalla i Mandoni, cau presoner i posteriorment és executat. Els romans buiden la ciutat, envien els ibers a diferents punts, entre ells a lesoo, l'actual Guissona.

A poc a poc, els ibers seran romanitzats, adaptaran el llatí i evolucionaran al lleidatà, tot i que segons l'arqueòleg en cap del jaciment, assegura que encara mantenim l'accent.

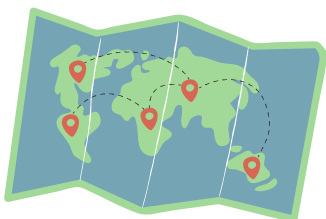

Claravalls

L'URGELL AMAGAT

Comencem sortint de Tàrrrega, per tant anirem cap a C-14, on la primera parada serà a **Claravalls**, el poble de les dues esglésies. Després seguirem per la mateixa carretera i ens desviarem breument a l'altura de **Santa Maria de Montmagastrell**, un petit poble sense gaire a remarcar, però que bé ens val una visita ràpida.

Claravalls està sobre la serra de l'Espígol i a dalt de tot, a 337 m d'altitud, hi ha les restes del seu castell, el qual ja estava documentat l'any 1172, d'estil gòtic tardà. Les parets del castell han estat aprofitades per les cases que l'envolten i fins i tot el poc que queda del castell, és avui, un habitatge particular. La plaça major es troba als peus del turó i per un carrer iniciat amb una portalada de l'antiga vil·la closa, s'arriba a l'església de Sant Salvador, que data de finals del s.XVII. A l'altre costat de la carretera hi ha una altra església, dedica a la Mare de Déu dels Arcs.

UBICA'T

Resseguim la C-14, la L303 i la L310, la C-53, LV-3028 i LV-3231.

Entre Tàrrrega i Agramunt, l'Urgell té una de les rutes més desconegudes de Catalunya.

No et perdis Montfalcó d'Ossó ni la torre romana de Castellnou d'Ossó.

Retornant sobre els nostres passos, cap a la C-14, ens desviarem, més endavant, cap a la dreta, passant per **Montfalcó d'Ossó** per visitar les ruïnes fotogèniques del seu castell. Les ruïnes del castell de Montfalcó, del qual només en queda part d'una torre de planta quadrada i una portalada amb els finestrals, es troben al davant de l'església de Sant Miquel. Sembla que la vila closa era un espai rectangular voltat de cases, encapçalades pel castell.

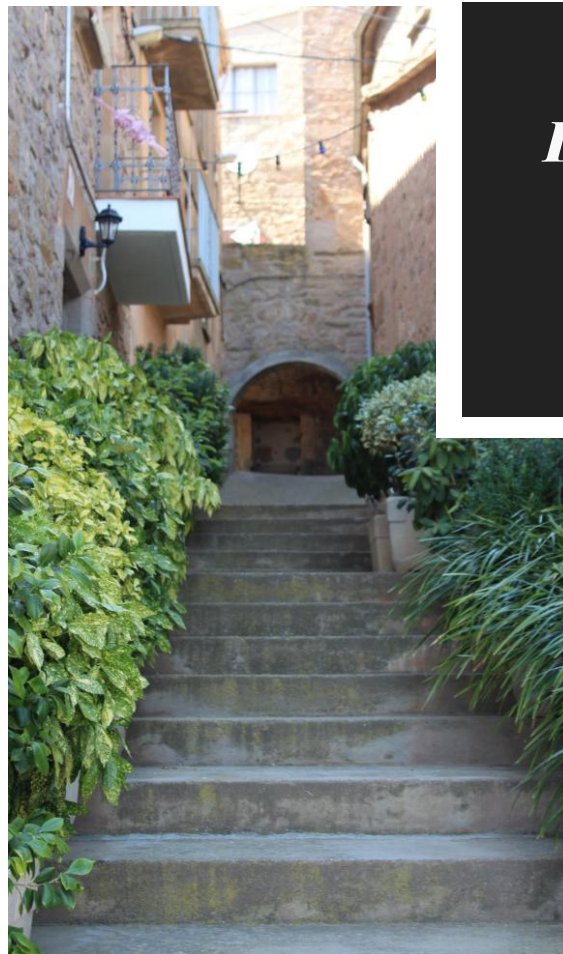
L'església de Sant Miquel data del segle XVII i és d'estil barroc amb una portalada emmarcada per un arc de mig punt dovellat.

Sense tirar endarrere, arribarem a L-303, just a l'encreuament amb **Castellnou d'Ossó**, un dels pobles que mereix una parada, ja que encara conserva les restes d'una torre de vigilància romana.

Castellnou d'Ossó era una vila closa que crida l'atenció perquè l'església queda apartada del nucli antic. El punt més característic és la torre medieval construïda sobre la base de la torre romana que fortificava el poble. L'encarregat de conquerir aquestes terres fou el comte d'Urgell Ermengol IV, qui manà construir l'església de Sant Pere i el castell, aprofitant la torre romana.

Montfalcó d'Ossó

Riudovelles

L'URGELL
AMAGAT

NECESSITARÀS UN TRANSPORT

Catalunya no es caracteritza per tenir una bona xarxa de transport públic, per això, per fer aquesta ruta necessitaràs el teu propi transport.

MARÇ

Amb els camps de cereals verds és la millor època per fotografiar l'Urgell.

La pròxima parada serà a **Puigverd d'Agramunt**, per contemplar el seu castell palau i sobretot les seves muralles. El poble està emplaçat al tossal on hi ha el castell i al costat l'església de Sant Pere. El castell palau va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional. L'església és un edifici d'estil neoclàssic del segle XVIII i seguint el carrer Sant Miquel, podem arribar a l'ermita de Sant Miquel. Un altre motiu per parar a Puigverd són les seves muralles, força restaurades, que realcen la importància de l'indret en el passat.

També val la pena anar a visitar **Ossó de Sió** i descobrir els carrerons de l'antiga vila emmurallada i arribar-nos a **Bellver d'Ossó** per conèixer la seva església romànica. Ossó de Sió és un petit poble que té una estructura particular de carrers, l'església de la Mare de Déu del Remei és d'una sola nau d'estil romànic tardà i es troba al costat de la plaça major, on hi ha la Casa de la Vila i la creu de Terme. Bellver d'Ossó forma part dels territoris conquerits pel comte d'Urgell.

L'església parroquial de Sant Pere data del final del s.XI i és d'estil romànic. Està construïda a dalt de tot del turó, poblat amb les cases de pedra que constitueixen el poble. A l'interior de l'església hi ha una creu de terme d'estil gòtic que data del s.XIII.

Per tancar el triangle, visitarem Riudovelles i La Figuerosa. Riudovelles està construït sobre un turó amb un laberint de carrers la mar de curiosos, que s'enfilen fins on hi havia l'antic castell, del qual no en queda cap resta. L'església, que es troba apartada del nucli de cases, està dedicada a Sant Gil, d'estil romànic de transició. El poble originàriament només tenia quatre cases però durant el s.XVIII i XIX se'n van construir algunes més.

Restes de castells, esglésies romàniques i fonts modernistes són algunes de les sorpreses que ens amaga l'Urgell.

A l'entrada de **La Figuerosa** hi ha l'ermita de Sant Marçal i un espai preparat per a passar-hi una bona estona o dinar. Al mig del poble hi trobem l'església de la Mare de Déu de l'Assumpció, que data del 1865, però abans d'arribar-hi s'ha de passar per la plaça de la font que rep del nom de la font d'estil modernista que hi ha adossada a la façana d'una casa estil palau que actualment és la casa de la vila. De l'antiga església de Santa Maria, d'estil romànic transició al gòtic, només en queden les restes. Tot i ser un poble, la visita del qual ens portarà 5 minuts, val la pena parar-hi per veure un poble d'interior de Catalunya i deduir com era en temps anteriors, per exemple, la construcció de certes cases ens fa pensar que potser fou un poble emmurallat al voltant d'un castell.

Puigverd d'Agramunt

Resseguiem la C-53, per visitar **Vilagrasa** i després travessarem **Anglesola**, fent una petita parada per visitar la seva església parroquial del s.XVI i sobretot, admirar la creu de terme declarada Bé Cultural d'Interès Nacional, que trobem a la plaça de Santa Anna.

La següent parada és **Tornabous**, on a part de visitar el poble, hem d'anar al jaciment iber del Molí d'Espígol, una visita 100% recomanable.

La Fuliola

La carretera passa pel **Tarròs**, on abans trobarem l'Espai Lluís Companys,, obert de dijous a diumenge al matí. Després seguirem cap a la vila closa de la **Fuliola i a Boldú**, on també estan orgullosos de la seva creu de Terme. De Boldú anirem a passejar pel poble més important en temps de domini de Poblet, **Castellserà**, poble que també mostra la seva creu de terme. Creu de Terme d'uns 3 metres d'alçada, la qual data del s.XV.

Aquesta creu té en una cara al Crist Redemptor i a l'altra a Maria. L'església de Castellserà està dedicada a Santa Magdalena i data del s.XVII. A la seva façana hi destaca el rosetó. Al carrer del portal nou hi trobem algunes de les cases més importants del poble, com per exemple Cal Tarragona, una casa senyorial amb tres plantes. **Castellserà** ha recuperat un antic graner del monestir de Poblet com un centre cultural i sala d'exposicions, La Panera, declarada Bé Cultural d'Interès Nacional.

La Guàrdia d'Urgell

De Castellserà farem una mica d'aventura pels camins d'horta que comuniquen amb **La Guàrdia d'Urgell**. Aquest poble, força desconegut, bé mereix una parada de camí o de tornada al Pilar d'Almenara. Al capdamunt del poble hi trobem una torre de defensa de plana rectangular del segle XII, construïda directament sobre la roca. La porta està emplaçada a 6m d'alçada del mur, per tant, per accedir-hi només es pot fer amb una escala.

Als afores del poble hi ha l'església parroquial de Santa Maria, una obra moderna que crida l'atenció en aquest indret del món on hi esperes trobar més aviat una església com la de Sant Sebastià, que data del s.XVII i és d'estil barroc amb influències romàniques, que la moderna de Santa Maria.

Com hem dit, **s'ha de visitar el Pilar d'Almenara**, així que aquesta serà la nostra última parada, abans de finalitzar la ruta per l'Urgell amagat a Agramunt.

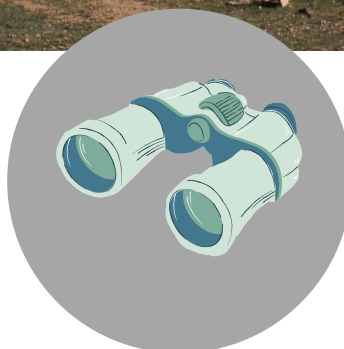
El Pilar d'Almenara és el punt d'observació de la plana de l'Urgell. Aquesta torre de planta circular formava part d'un castell i data dels segles XI-XII. Era una torre defensiva i de vigilància perquè marca les terres cristianes de les sarraïnes. L'interior de la torre es pot visitar lliure i gratuïtament i fins i tot es pot pujar a dalt de tot. Uns 14 metres amunt, a través d'unes escales en bon estat i accedint-hi per una porta situada a 6 metres d'altura. La torre va ser declarada Bé d'Interès Nacional. A la mateixa esplanada on hi ha la torre, hi queden les ruïnes de l'antiga església de Sant Vicenç.

Pilar d'Almenara

LA TORRE DE DÉU

La Torre de la Guàrdia d'Urgell ha estat declarat Bé Cultural d'Interès Nacional.

EL PILAR D'ALMENARA

És el mirador de la comarca de l'Urgell. Un dels millors punts de la comarca.

ENTRE NATURA I CULTURA

De Bellpuig a Maldà **TRAVESSANT ELS SECANS DE BELIANES-PREIXANA**

El poble de Bellpuig va creixent als peus del turó, al capdamunt del qual hi ha les restes del castell fortificat que formava part de la línia defensiva de frontera. El castell data del s.XII i al seu voltant s'hi van construir un conjunt de cases, els murs de les quals formaven part de la muralla per protegir la vila. El castell va ser construït per la família Anglesola com a residència dels comtes.

A l'altre turó del poble hi ha l'església parroquial de Sant Nicolau, de la segona meitat del segle XVI i d'una nau única d'estil gòtic tardà. Al seu interior hi ha el magnífic Mausoleu de Ramon Folc de Cardona i Anglesola.

MAUSOLEU DE RAMON FOLC DE CARDONA I ANGLESOLA,

Els 10 punts

Aquest monument va ser un regal postmortem de la vídua de Ramon Folc al seu marit, enterrat temporalment a Nàpols. Isabel de Recasens va tractar amb l'escultor Joannes Nolanus Faciebat fins a l'últim detall d'aquest treballadíssim homenatge al qui fou el virrei de Nàpols i Sicília.

1

RAMON FOLC DE CARDONA-ANGLESOLA

Va néixer a Bellpuig el 1467 i va morir a Nàpols el 1552. Ell només havia demanat ser enterrat al convent de Bellpuig amb l'espasa d'empunyadura d'or i pedres precioses que el Sant Pare li havia regalat.

2

EL SEPULCRE

La construcció del sepulcre va començar el 1523 i va tardar 8 anys. Es va traslladar per mar fins a Salou i d'allí per terra, fins a Bellpuig on el van muntar com si es tractés d'un trencaclosques.

3

L'UBICACIÓ INICIAL

El mausoleu es va ubicar al Convent de Sant Bartomeu, que havia finançat el mateix Ramon Folc de Cardona i Anglesola. Però a causa de les desamortitzacions del 1836, els veïns i veïnes de Bellpuig el van traslladar a l'església del poble.

4

L'ERROR

El mausoleu està muntat del revés. Els peus del difunt miren a l'altar. Hi ha una pedra que també està muntada al revés, es veu el número 35 que servia de guia per muntar-lo correctament.

5

EL SIMBOLISME

L'estructura del mausoleu representa un arc del triomf que rememora les diferents etapes de la vida del baró i ressalta els aspectes de la seva personalitat.

6

LES MIDES

El mausoleu impressiona amb les seves mides d'11 metres d'alt i 5,5 metres d'ample. El material utilitzat va ser marbre de Carrara.

7

ALEGORIES

Veiem 4 figures femenines que li ofereixen una palma, una rama de roure, una corona de llorer i un tall d'olivera. Aquestes representen la justícia, la fortalesa, la prudència i el temperament.

8

TÉ TRES MANS?

La figura ajaguda de Ramon sembla que tingui tres mans. Serà així o una representa el guant sense mà?

9

ELS MOTIUS DECORATIUS

No hi ha cap racó del mausoleu que hagi quedat sense decoració. Els motius més representats són els que fan referència a la mar i a la guerra. També hi ha fruites que representen diferents virtuts i aus que representen les victòries.

10

LA SABIESA DE L'EDAT

Al lateral enfrontat a l'altar hi ha representada una figura masculina coberta amb capa que simbolitza la saviesa que es va aconseguint una persona al llarg de la seva vida.

CONVENT DE SANT BARTOMEU

Vist el mausoleu, la visita ha de seguir cap al Convent de Sant Bartomeu, als afores del poble. De l'antic convent dels franciscans, construït per ordre de Ramon Folc de Cardona i Anglesola, baró de Bellpuig i comte d'Oliveto, només en queda una part, ja que l'altra va ser utilitzada com a residència de gent gran.

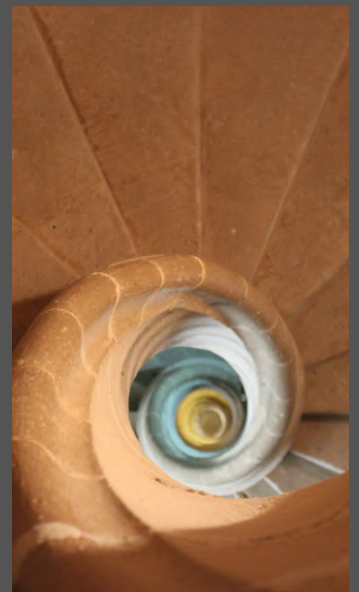
Convent de Sant Bartomeu, Bellpuig

El monestir, que data del 1507, ha passat per diverses etapes, com per exemple per un hospital militar durant la guerra del francès. També s'hi van produir els robatoris "característics" dels francesos. Va ser en aquesta època que es va perdre el rastre de la famosa espasa del baró. El poble també ha vist com la seva església fou bombardejada i cremada durant la guerra civil. Després de molts esforços, finalment van rebre una petita ajuda de la Generalitat per restaurar la teulada i reconstruir l'església, fent un cas curiós d'una església dins d'una altra.

El conjunt del monestir és de planta rectangular i té dos claustres centrals, el primer, de dos pisos i d'estil gòtic, té arcs apuntats a la planta baixa i una galeria d'arcs de mig punt al primer pis. El segon claustre és de tres pisos, i va ser fundat el 1507 per Ramon III de Cardona. Aquest està decorat amb 44 capitells gòtics, tots diferents entre ells i al bell mig hi ha una cisterna per recollir l'aigua de la pluja.

LES VISTES DEL POBLE

Per una escala de caragol, al més pur estil Gaudí, decorada amb floritures fins al primer pis, s'arriba al campanar, on podem observar les vistes. També podem visitar la cripta dels frares, la sagristia amb l'armariet dels calzes i la sala capitular. Aquesta última conserva a la clau de volta l'efígie dels primers ducs de Somma.

Convent de Sant Bartomeu, Bellpuig

EL MAUSOLEU DEL DUC

El famós mausoleu de Ramon Folc, que avui es troba a l'església del poble, va ser emplaçat a l'església del convent.

ELS SECANS DE *PREIXANA I BELIANES*

Secans de Preixana i Belianes

Pels voltants de Preixana i Belianes hi ha l'Espai Natural Protegit Secans de Belianes-Preixana. La zona respecta la naturalesa amb l'activitat agrícola. Aquí hi ha camps d'ordi i algun ametller i oliver. L'espai es va crear per protegir la fauna i especialment als ocells, alguns dels quals hi viuen tot l'any i d'altres només hi passen temporades. Aquesta combinació fa que l'activitat agrícola, a vegades es vegi afectada per l'aparició d'algun niu a terra, típic de perdus o sisons, en canvi, la calàndria o els pardals utilitzen les branques dels arbres que es troben als marges, per fer els seus nius. La vegetació natural, per temes d'agricultura, es concentra als marges de les finques i voreres dels camins.

En època de floració destaca, sobretot, el vermell de la rosella i el groc de ballarida. Mantenir aquesta vegetació és molt important, ja que és font d'alimentació de molts insectes que al seu torn són l'aliment de les aus.

Per aquests camins es pot arribar al Pantà de l'Atxe, al Tossal de la Vila o del Raner. Aquest últim està situat al sud de Preixana i serveix com a mirador de la plana i per contemplar una altra cabana de tàpia. Per aquesta zona també hi ha la ruta del Camí de Sant Jaume pels monestirs cistercencs.

PARC DE LES RODES

Un veí de Sant Martí de Maldà va cedir a l'ajuntament unes 20 hectàrees on hi ha un parc decorat amb rodes i amb les pedres esculpides per ell i el seu germà. Aquest parc, anomenat Parc de les Rodes es troba al camí que uneix a Preixana amb Sant Martí.

MOLINS I CABANES

Pels Secans podem fer la Ruta dels molins i les cabanes de tàpia. Els molins, actualment en desús, aprofitaven la força de l'aigua per moldre la farina i les cabanes de tàpia són construccions típiques dels afores dels pobles, que servien per aixoplugar als pagesos i als animals.

LA MEVA RUTA PER L'URGELL

IMPRESINDIBLES

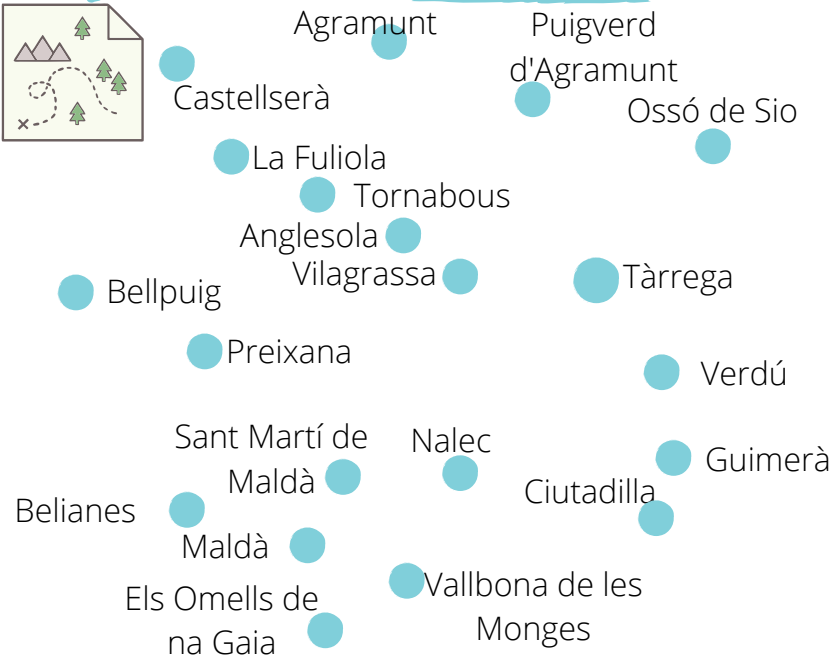

- Tàrrega
- Guimerà i Verdú
- Monestir de Vallbona de les Monges
- Agramunt
- Bellpuig
- Molí d'Espigol de Tornabous
- Pilar d'Almenara

COMPLETA

- Belianes
- Castellserà
- Ciudadilla
- Els Omells de na Gaia
- Ossó de Sió
- Preixana
- Puigverd d'Agramunt
- Sant Martí de Maldà
- Vilagrassa
- Maldà
- La Fuliola
- Anglesola
- Secans de Belianes
- La Panera
- La Torre
- Cabanes de Volta
- Torre Romana
- Els molins fariners
- Castell Palau
- Societat Foment
- L'església parroquial
- Castell
- Casc antic i creu de Bodú
- Creu de Terme

Enumera per fer la ruta

Notes

QUAN VISITAR L'URGELL

Agramunt	Fira del Torró i la Xocolata	Octubre
Anglesola	Tres Tombs i Fira Medieval	Abril
Bellpuig	Fira Cuida't	Setembre
Guimerà	Mercat Medieval	Agost
La Fuliola	Festa del Segar i del Batre	Juny - Juliol
Nalec	Ball de les Forques	Juliol
Preixana	Fira Gastronòmica	Desembre
Tàrrega	Fira Tàrrega	Setembre
Vallbona de les Monges	Festa de la Pigota	Gener
Verdú	Fira del vi i de la Verema	Octubre
Vilagrassa	Fira de l'Ametlla	Setembre

Encara queden més

RACONS DE L'URGELL PER DESCOBRIR

SUBSCRIU-TE AL NOSTRE BUTLLETÍ ELECTRÒNIC I SEGUEIX-NOS A LES XARXES

PRACTICA EL

#turismenoguirri

@turisme_fuetimate

fuetimate.com